

Mikilvægt að stjórna álagi á breytingatímum

„Tryggja þarf að álagið á heimilislækna verði ekki of mikið,“ segir Margrét Ólafía Tómasdóttir, nýr formaður Félags íslenskra heimilislækna. Hún tók við formannskeflinu af Salóme Ástu Arnardóttur. Margrét Ólafía bendir á að verkefnum á borði heilsugæslunnar fjölgi stöðugt

„Stór hópur heimilislækna er að komast á aldur. Við getum því áætlað að á næstu 5-10 árum verði erfitt að manna. Á sama tíma og heilsugæslan fær stærra og stærra hlutverk í heilbrigðisþjónustunni,“ segir Margrét Ólafía, heimilislæknir á heilsugæslunni í Efstaleiti, lektor í HÍ og nýr formaður FÍH. Þessi áskorun í mannahaldi komi því á sama tíma og staða heimilislækna sé almennt að batna.

„Það er afar mikilvægt að við komumst í gegnum þessa mönnunarlægð og að sérnámið í heimilislækningum líði ekki fyrir það,“ segir hún við borðstofuborðið á heimili sínu. Ljóst er að Margrét Ólafía heldur þétt um taumana rétt eins og hún heldur nú öruggum höndum um dóttur sína meðan á viðtalinu stendur. Hún er í fæðingarorlofi fram yfir áramót en vinnur þó í Selmu-teymi Læknavaktarinnar; bráðateymi sem afstýrir því að fólk þurfi þjónustu bráðavaktarinnar.

Sérnámið styrki enn stöðuna

Margrét Ólafía segir stöðu heimilislækna hafa styrkst verulega á undanförunum 5 til 10 árum. „Sérnámið hefur aldrei verið fjölmennara,“ segir hún. „Við þurfum að forða heimilislæknum frá þeim vanda sem Landspítali glímur við. Þeim veruleika að sérnámslæknar kjósi aðra kosti því þeim lítist ekki á álagið sem þar er,“ segir hún. „Það viljum við alls ekki.“

Hún segir þetta hafa komið skýrt fram á heilaroksfundi 70 heimilislækna í október. „Þar ræddum við að ef fleiri væru við störf gætum við sinnt verkefnum okkar betur. Þá væri álagið minna og við gætum tekið að okkur enn fleiri verkefni.

Núna er verið að bæta á okkur verkefnum á sama tíma og við höfum ekki mannskap til að takast á við þau,“ segir hún um helstu áskoranirnar.

En hvernig er félagsstarfinu almennt háttáð? „Félag íslenskra heimilislækna er, rétt eins og Læknafélagið, fagfélag og stéttarfélag. Félagið er samsett af ólíkum hópum. Hluti heimilislækna er sjálfstætt starfandi, aðrir hjá ríkinu; sumir á landsbyggðinni og aðrir á höfuðborgarsvæðinu.“ Stjórnin endurspeglir breiddina og því þrjár frá Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins, þrjár frá landsbyggðinni og þrjár sem starfi sjálfstætt.

Kjarabaráttan sé fyrst og fremst fyrir þá sem starfi hjá hinu opinbera. „Svo höfum við verið öflugt fagfélag líka. Við berjumst fyrir grunngildum fagsins okkar, erum með fræðslu, vísindaping; bæði íslenskt vísindaping heimilislækna annað hvert ár og svo norræn þing, sem fram fara á Íslandi, 10. hvert ár.“ Þá haldi þeir hugarflugsfundi.

Rétt yfir 220 eru í félaginu. Starfið er í fullum gangi. „Mér skilst að þegar félagið var stofnað á áttunda áratugnum hafi hópurinn, sem var minni, verið töluvert virkari.“ Barist hafi verið fyrir því að kjarasamningur heimilislækna yrði jafngöður og annarra læknastétta. Einnig hafi verið barist fyrir því að koma heimilislækningum að sem fagi í háskólanum. Félagið hafi því kostað stöðu prófessors fyrstu tvö árin.

„Þessi grunnbáttar er liðin og því kannski ekki eins stór hluti félagsmanna virkur dags daglega,“ segir hún. Stjórnin vinni þó þétt saman og finni fyrir því að unga kynslóðin hafi mikinn áhuga á faghluta félagsins.

Virk í félagsstarfi

„Við höldum heilaroksfund núna í október. Ræddum ákveðin málefni. Það var metþátttaka og 70 heimilislæknar tóku þátt. Það er til marks um að heimilislæknar séu mjög virkir.“

Sjálfr segir Margrét Ólafía að áhugi hennar á félagsstörfum hafi aukist með

Margrét Ólafía nýr formaður FÍH með dóttur sína Ninu Vigdís og fjölskylduhundinn Snjólf. Hún er í fæðingarorlofi, en sinnir formennskunni, vinnur á Læknavaktinni og kemur aftur til fullra starfa á nýju ári. Síðasta eitt og hálf ár var hún í ritstjórn Læknaablaðsins en hætta þar í október þegar hún tók við FÍH. Myndlag

árunum. Hún hafi verið umsjónardeildarlæknir í sérnáminu, í doktorsnámi hafi hún horft til faghlutans. „Ástríðan fyrir faginu keyrir mig áfram,“ segir hún.

En hvers vegna er hún læknir? „Ég rambaði inn í læknisfræði. Þetta átti að vera síðasti klásusinn og læknisfræði var á listanum yfir það sem mig langaði til að gera. Ég hafði ekki trú á að ég kæmist í gegn um inntökuprófin en ég ákvað að taka þátt og komst áfram,“ segir hún.

„Ég var örlítið tvístígandi með fagið þangað til ég fór að vinna í klíník. Þá fann ég þessa mannlega tengingu og vilja til að hjálpa. Ég féll fyrir því. Heimilislækningar eru mitt fag því þar kemur þessi mannlegi þáttur ennþá sterkari inn, sem mér finnst ótrúlega skemmtilegt.“

En hvernig sér hún félagsstarfið þróast? „Eflast. Það vilja heimilislæknar. Þeir vilja góða fræðslu, regluleg tækifæri til að hittast og ræða sama. Góð mönnum er okkar baráttumál og að tryggja að landsmenn eigi sinn heimilislækni,“ segir hún.

Bíða eftir skýrum línunum frá yfirvöldum

„Stóra mál Læknafélags Reykjavíkur er samningsleysið við Sjúkratryggingar Íslands. Við þurfum að finna samningnum framtíðarfarveg,“ segir Guðmundur Örn Guðmundsson, nýr starfandi formaður LR fram að aðalfundi í vor. Hann var áður varaformaður en tekur nú við af Þórnari Guðnasyni sem er í leyfi

„Þótt samningsleysið sé efst á baugi snúa verkefni LR einnig að innra starfi,“ segir Guðmundur Örn sem starfar sem bæklunarskurðlæknir í Orkuhúsinu og auk þess að starfa við að meta örorku einstaklinga sem lent hafa í slysum. Verkefni hafi undið upp á sig. „En veturinn leggst ágætlega í mig.“

Hann segir að félagsmenn hittist nokkrum sinnum á ári til að tala um annað en þref og kjarabaráttu. Hagsmunagæslan sé rík en málum sé nú í meira mæli útvistað til Læknafélagsins, eins og til að mynda Lækningaminjasafninu, árs-hátíð og öðrum félagsstörfum. „Við höfum verið að straumlínulaga starfsemin.“

En hvernig standa samningsmálin? Hann segir merki um að viðsemjandinn, ríkið, vilji standa öðruvísi að samningnum en áður. „Það er þó óljóst hvernig. Ekki hefur verið lagt fram vel afmarkað skýrt módel, heldur aðeins sagt að gera eigi hlutina á annan hátt. Það leggst misvel í félagsmenn.“ Guðmundur segir að þótt venjast megi óvissunni sé hún óþægi-leg til lengri tíma.

Lítill framlegð af einkarekstri

„Eins og hér í Orkuhúsinu, þar sem eru tugir starfsmanna, gríðarleg fjárfesting í húsnæði og búnaði, þá er ekki besta ástand í heimi að hafa ekki skýra mynd af því í hvaða rekstrarumhverfi við erum,“ skýrir hann. „Við mætum bara í vinnuna og tökum við því sem kemur.“

En sér hann fram á að þessi óvissa eigi eftir að skapa vandræði í rekstri sjálfstæðra stofa? „Við sáum hvað lokanir vegna COVID-19 komu áþreifanlega niður á rekstrinum. Við eigendurnir þurftum

að greiða inn í félagið. Það sýnir hver framlegðin er.“ Afdrif Domus Medica sem verður lokað um áramótin gefi innsýn í rekstur fyrirtækja á heilbrigðissviði. „Fyrirtæki í góðu rekstrarumhverfi eru ekki lögð niður.“

Guðmundur bendir á að rekstur sjálfstætt starfandi lækna sé að flækjast. Kröfurnar verði sífellt meiri. „Við verðum að hafa tölvubúnað í hýsingu til að tryggja öryggi, hafa persónuverndarfulltrúa, skrá þjónustuna og senda skýrslur til landlæknis, sem dæmi. Allskonar nýtilkomnir þættir sem ekki voru til staðar þegar upprunalega gjaldskráin var teiknuð upp,“ segir hann. „Veruleikinn er nýr og það virðist ekki alltaf vera skilningur á því.“

Guðmundur lýsir því hvernig sjálfstætt starfandi lækna hafi slitið viðræðum við SÍ í aðdraganda kosninga. Samstaða sé um að hefja þær ekki að nýju fyrr en ný ríkisstjórn taki við taumunum og línurnar skýrist. „Enn er sama staða og fyrir kosningar og því ekki vitað hverjar áherslurnar verða.“ Margir félagsmenn séu þeirrar skoðunar að lítill ávinningur væri af frekari samningaviðræðum.

„Þessir félagsmenn eru hvektir vegna þess hvernig staðið var að málum þegar samningur gildi. Lokað var fyrir nýliðun og lækna sem höfðu hug á að koma heim og vinna lentu í málaþrefi.“ Félagmenn séu því varkárir og bíði skýrrar sýnar. „Læknafélagið er að velta vöngum yfir því hvað er skynsamlegt að gera á meðan við fáum ekki skýrari merki hinum megin frá,“ segir hann.

Samstaða meðal félagsmanna

Læknafélag Reykjavíkur er eitt stærsta aðildarfélag Læknafélagsins með 490 félagsmenn. Guðmundur segir hópinn virkan. Samstaða ríki sem sjáist á þeim einhug sem birtist þegar samningaviðræðunum var slitið.

En hvers vegna tekur hann þátt í félagsstörfum? Guðmundur segir að Ragnar Jónsson, sem var formaður Félags íslenskra bæklunarlækna, hafi beðið hann að koma í samninganefndina fyrir það

Guðmundur Örn Guðmundsson, bæklunarskurðlæknir í Orkuhúsinu, er starfandi formaður Læknafélags Reykjavíkur. Hér er hann á einni skurðstofunni í lok vinnudags. Myndlag

félag. „Ég fór í kjölfarið í samninganefnd LR.“

En af hverju er hann læknir? Hann var ungur og ómótaður og elti féлага sína í námið. Enginn læknir er í fjölskyldunni. „Það var tilviljun. „En ég byrjaði og gekk ágætlega þannig að þá var bara að halda áfram,“ segir hann.

En af hverju þessi sérgrein? „Margt kom til greina en einhvern veginn komu bæklunarlækningar upp.“ Aðgerðir hafi heillað hann og að vinna með höndunum. „Það brýtur upp flæðið. Svo vann ég á Borgarspítalanum og þar var fagið mjög sýnilegt.“